אישים באגרות הראי"ה

הרב בן ציון הלוי ברמן

רב, ידידו של הרב קוק · שנות חייו אינן ידועות לנו

2 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב בן ציון הלוי ברמן היה רב וידיד ותיק של הרב קוק. פרטים ביוגרפיים עליו לא מצאנו במקורות שבדקנו, ומה שידוע עליו כאן הוא מן האגרות: הרב קוק כותב לו "ידי"נ וחביבי כמאז גם עתה", ומשיב לו על ביקורת על דרכו.

הרב קוק על הרב בן ציון ברמן

הרב ברמן כתב אל הרב קוק דברי ביקורת, והרב קוק ממהר להשיב, "שלא תחשוב שיש לי עליך שמץ טינא בלב". הרב קוק מסביר מדוע הוא עוסק ב"ימין המקרבת": אילו מצא שמנהיגי הציבור בארץ מקרבים, ייתכן שהיה עוסק דווקא ב"שמאל הדוחה", אבל מכיוון שהדחייה נהוגה במידה מרובה, הוא מוכרח לאזן אותה בקירוב (כרך ד', אגרת אקפב). באגרת נוספת הרב קוק מכחיש שהוא מתנגד לעניינים החיוביים של "אגודת ישראל", ומבהיר שהשמועות על כך "שקר הם" (כרך ד', אגרת אקצ).

האגרות

כרך ד', אגרת אקפב: תשובה על ביקורתו: הרב קוק עוסק בקירוב, כי הדחייה נהוגה כבר במידה מרובה.

"מאחר שמצאתי את הדחיה נהוגה במדה מרובה הנני מוכרח לתבל אותה ע"י הימין המקרבת"

כרך ד', אגרת אקצ: השמועות שהרב קוק מתנגד לעניינים החיוביים של "אגודת ישראל" אינן נכונות.

"בדבר יחוסי לאגודת ישראל בשלילה, שקר הם"

נוסח האגרות – עם ביאור

2 האגרות שבהן נזכר הרב בן ציון ברמן, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקפב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט"ו סיון תרפ"ג **נמען:** הרב בן ציון הלוי ברמן

הרב קוק אינו נוטר טינה על ביקורתו. אילו מצא משפיעים העוסקים בי'ימין המקרבת', אולי היה עוסק בי'שמאל הדוחה'; אבל כיון שהדחייה נהוגה הרבה, עליו לאזן בקירוב. את 'אגודת ישראל' הרב קוק מחזק, אבל בבניין הארץ יש לעזור בלי תנאים, ו'הרשול מסיוע הבנין... הוא ראשית חטאת'. מי שאמונה בסגולת ישראל חיה בו יתלהב משיבת הבנים, גם אם יש אבני נגף. אהבתו אליו ולאביו קיימת גם אם ימשיך להתנגד.

עיקרי הדברים

- אין טינה.
- ימין מקרבת ושמאל דוחה.
- עזרה לבנייה בלי תנאים.
- אהבה למרות המחלוקת.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. ט"ו סיון ג'

ידי"נ[2] וחביבי כמאז גם עתה הרב המאוה"ג[3] טהר לב ויקר רוח מו"ה[4] בנציון הלוי ברמן [הרב בן ציון הלוי ברמן, שמתח ביקורת על דרכו של הרב קוק בקירוב הרחוקים] שליט"א[5] שלו'[6] וברכה,

אהובי היקר, לפי טרדותי הרבות הנני ע"פ[7] רוב מאחר את תשובותי על מכתבים. אבל על מכתבך היקר והוספתו הגלוי' איני חפץ לאחר את התשובה שלא תחשוב שיש לי עליך שמץ טינא בלב ח"ו[8]. ידעתי חביבי גם ידעתי את תום לבבך וטהרת רוחך, ואני מתענג לשמע ולראות דברי בקרת היוצאים מלב טהור אע"פ[9] שאני יודע שהמבקרים נכשלים בידיעות קטועות ובלתי נכונות, סוף כל סוף כונתם רצוי'. ובעיקר הדבר, האמין לי יקירי, שאלמלי מצאתי מהמשפיעים על חיי הצבור בא"י[10], כאלה שהם עוסקים בימין המקרבת, ["לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת" (סוטה מז)] יוכל להיות שאנכי דוקא הייתי עוסק בשמאל הדוחה שגם היא צריכה לגופה של מלאכת הקדש אשר להנהלת הצבור, אבל מאחר שמצאתי את הדחיה נהוגה במדה מרובה הנני מוכרח לתבל אותה ע"י[11] הימין המקרבת, וגם זה במדה ידועה ובזהירות הגונה בעה"י[12], וכל יודעי מכירים שכונתי היא בזה לא לשום פני' עצמית ח"ו.

ובענין אגו"י[13], [ובעניין "אגודת ישראל"] תמיד אני מחזק אותה ומחבב את מפעלותי' החיוביות, אבל בדבר בנין אה"ק[14] חיבים אנחנו לעזור בלא שום תנאים, ואפילו אם איזה חלק מן המתישבים מתנהג שלא כשורה, בטוחים אנחנו בעה"י שהחלק הכשר וההגון יצמיח את הצמח המבוקש מאת ההשגחה העליונה ליסוד גאולה וישועה, וע"י[15] זה הכל ישובו לבצרון במשך קרוב או גם רחוק. והרשול מסיוע הבנין [וההתרשלות מסיוע לבניין] והקנין של אה"ק הוא ראשית חטאת, לגרום משטמה ודחי' פנימית של הדור השואף לתקומת ישועה ע"פ עמק טבע נשמתו הקשורה בתכן הגאולה באחרית הימים באופן

יותר בולט מבדורות הקודמים. ומתוך שאני מכיר תוכן זה יפה, ע"פ השקפת הדעת וע"פ[16] הנסיון, הרבה יותר משאר רבנים שלא באו לידם הבחינות הללו, ע"כ[17] אני עוזר תמיד לבנין ולישוב בעה"י, ורואה אני מזה הרבה דברים של תועלת לחזוק הדת והיהדות בעה"י. ומובן הדבר אם שגם כשבאים רחוקים ובונים את אה"ק הנני עוזר על ידם בדלות כחי, על אחת כמה וכמה שהנני עוזר בכל אשר תשיג ידי, בשמחה כפולה ומכופלת, אם הבונים הללו יהיו תמימי דרך ושלמי אמונים בישראל, ואינני משיג בשום אופן טעם ההתנגדות והקנטוריא [והקנטרנות] נגד הנהגתי מאנשים שאינם נוגעים בפניות של כבוד ושל ממון.

ודע עוד חביבי, שבשום אופן לא תהיה דרכנו בעניני הצבור הכללי סלולה לפנינו, אם לא נקדים את האמונה העמוקה בסגולת ישראל העליונה הקשורה בקשר הכלל כולו, שבה נעוץ יסוד הברית, ברית התורה וברית הארץ, ברית הקיום הנצחי וברית הגאולה העליונה גם יחד, ומי שקדושת אמונת אומן זו חיה בנשמתו, אי-אפשר לו שלא יהיה תמיד מלא התלהבות מכל מה שיראה, שצעדי שיבת בנים אל אדמת מטעם ["אדמת מטעם", ארץ ישראל שנטעו בה אבותינו] הולכים ומתגלים, ויראה בכל אלה את ההוד ואת זהר הקדש העליון, אפילו אם ימצאו תחת הצעדים הללו ג"כ[18] אבני נגף, שע"ז[19] אנו קרואים לאמר: פנו דרך ד'. [ישעיהו מ, ג] והנני. ידידי הנאמן, אשר אהבתך ואהבת אביך המנוח הרב התמים, ישר השכל ונקי הדעת ז"ל[20], חקוקה היא תמיד על לוח לבבי, ומים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה [שיר השירים ח, ז] הנאמנה הזאת, אפילו אם מחמת איזו סגולה נפשית מיוחדה לא תוכל לעת עתה לעמוד על אופי הצדק של שאיפותי ולהכיר ע"ז[21] את האמת והאמונה שהם ב"ה תמיד נר לרגלי, ואפילו אם תעסוק עוד להלאה בהתנגדותך הכטויית והמעשית, הנני תמיד ידידך עז המוקירך נאמנה והוקרה פנימית כימי עולם.

המצפה לאור ד' וישועתו על עם קדשו וחבל נחלתו נעימת ימינו במהרה בימינו

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. ידי"נ - ידיד נפשי
3. המאוה"ג - המאור הגדול
4. מו"ה - מורנו הרב
5. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
6. שלו' - שלום
7. ע"פ - על פי
8. ח"ו - חס ושלום
9. אע"פ - אף על פי
10. בא"י - בארץ ישראל
11. ע"י - על ידי
12. בעה"י - בעזרת השם יתברך
13. אגו"י - אגודת ישראל
14. אה"ק - ארץ הקודש
15. וע"י - ועל ידי

16. וע"פ – ועל פי
17. ע"כ – על כן
18. ג"כ – גם כן
19. שע"ז – שעל זה
20. ז"ל – זכרונו לברכה
21. עי"ז – על ידי זה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקצ

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ח תמוז תרפ"ג **נמען:** הרב בן ציון הלוי ברמן

הפרסומים שהרב קוק מתנגד לענייני 'אגודת ישראל' החיוביים הם שקר, שמפיצים מי שרוצים ליצור תחרות בינו לבין גדולי ישראל. דעתו כפי שכתב לפני המלחמה, אלא שנתברר שצריך גם הסתדרות כללית בשם 'ירושלים', כדי לגלות את התוכן הקדוש של התחייה הלאומית.

עיקרי הדברים

- אין התנגדות לאגודה.
- צורך ב'ירושלים'.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. כ"ח תמוז ג'.

ידידי היקר הרב המאוה"ג[2] זך הרעיון מו"ה[3] בנציון הלוי ברמן שליט"א[4] שלו'[5] וברכה באה"ר[6].

הגיע לידי כרטיסך וראיתי מתוכה שהנך סובר שאני מתנגד לעניני אגודת ישראל החיוביים, ודעה זו כנראה נתפרסה ע"י[7] אנשים כאלה, שהם חפצים לעשות איזו תחרות ביני ובין הרבה מגדולי ישראל שהנני מקושר עמם בקשרי ידידות מאז. ע"כ[8] מצאתי לנחוץ להודיעך שכל הדברים שמפרסמים מאיזו סיעה שהיא, בדבר יחוסי לאגודת ישראל בשלילה, שקר הם, והנני עומד ביחש לאגו"י[9] כדעתי הראשונה שכתבתי במכתב הנדפס בקובץ שלפני המלחמה, אלא שנתברר לי כעת שאנו צריכים ג"כ[10] להסתדרות כללית בשם ירושלים או דגל ירושלים, [ראו (כרך ג', אגרת תתע)] כדי למצא את התוכן הקדוש אשר לתחיה הלאומית בכללה, שהוא ענין קדוש ספון וגנוז במעבה מושגים חלונים המכהים את אור קדושתו.

והנני בזה ידידך הנאמן מצפה לאור ד' וישועתו מבין המצרים

אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. המאוה"ג - המאור הגדול
3. מו"ה - מורנו הרב
4. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
5. שלו' - שלום
6. באה"ר - באהבה רבה
7. ע"י - על ידי
8. ע"כ - על כן
9. לאגו"י - לאגודת ישראל
10. ג"כ - גם כן